

Jämställdhet och tillväxt

Åsa Lofström docent em.

Nationalekonomi Umeå Universitet

Seminarium Sveriges A-kassor Stockholm 23 maj 2018

Hur påverkas en ekonomi av
jämställdhet mellan kvinnor och
män?

Hur påverkar ekonomin
jämställdheten mellan kvinnor och
män?

Jämställdhetsresan

Hur gick den i Sverige?

Hur lång tid tog den?

Har vi nått målet?

Jämställdhetsresan

Etapp 1: fram till 1950-talet

Kvinnor och män gjorde både lika och olika....

- Jord- o skogsbruket dominerade.
- Männerna arbetade i jordbruket och i skogen. De var också vattenrallare, järnvägs- och vägrallare, industri- och byggnadsarbetare var viktiga för.
- Kvinnorna arbetade i jordbruket och/eller i eget hushåll. En del var hembiträden/hushållerskor, industriarbetare och så småningom kontorsarbetare.
- Med strukturomvandlingen både försvann och tillkom jobb och med nya yrken steg efterfrågan på arbetskraft. Det är då kraven på en social infrastruktur börjar växa.

Kvinnors och mäns rättigheter var ofta olika....

Trots att detta uppmärksammats tidigt var oenigheten stor.
Resultaten blev dock så småningom :

- Att kvinnor också fick rösträtt (år 1920)
- Att kvinnor också kunde väljas till riksdagen
- Att kvinnor också fick gå i läroverk (1927)
- Att kvinnor också fick behörighet till (några) statliga tjänster (1925).
- Att husbondeväldet upphörde (1923)
- Att abortförbudet blev mindre strängt (1930-tal)
- Att kvinnor också fick rätt att behålla jobbet vid giftermål och när föräldrar (1939)

Jämställdhetsresan

Etapp 2: från 1950-talet

Fokus på utbildning och befolkningens utbildningsprofil

Kön, klass, generation och geografisk hemvist

hade dittills styrt möjligheten till utbildning.

Från 1950-talet och framåt antogs flera utbildningsreformer vars syfte var att utjämna utbildningsklyftorna.

Jämställdheten – tar fart på 60-talet

- Rätt till längre utbildning, utbildningsbidrag mm
- Arbetsvillkoren för kvinnor och män blir mindre ojämlika
- Kvinnors får gradvis rätt att inneha **alla** sorters statliga tjänster (på 90-talet försvinner det sista förbudet: militära yrken)
- Den sociala infrastrukturen expanderar (ffa barn- och äldreomsorgen)
- En familjepolitik som också inkluderar männen etableras på 1970-talet.

Sett i backspegeln

Det som samverkade positivt - för jämställdhet, jämlikhet och tillväxt – var:

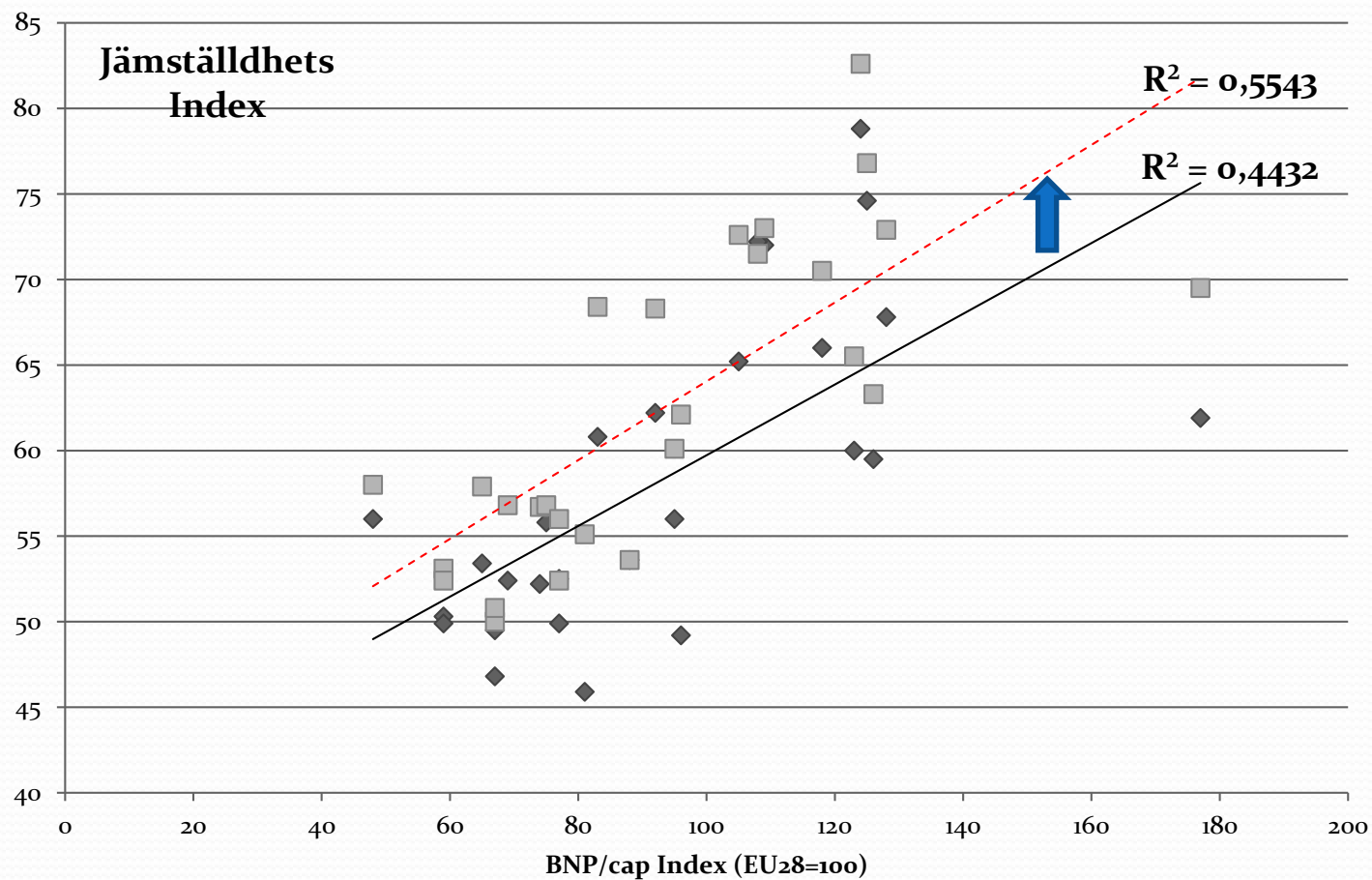
- *ekonomiska incitament*
(lön, skattesystem etc)
- *social infrastruktur*
(skola, barnomsorg, äldreomsorg etc)
- *normer och attityder i samhälle och familj*
(tradition, religion, diskriminering etc)
- *kvinnors närvaro i politiken*
(lokalt, regionalt, nationellt)

En internationell utblick ger viss insikt om hur Sverige lyckats i förhållande till andra länder och vari skillnaden också bestått.

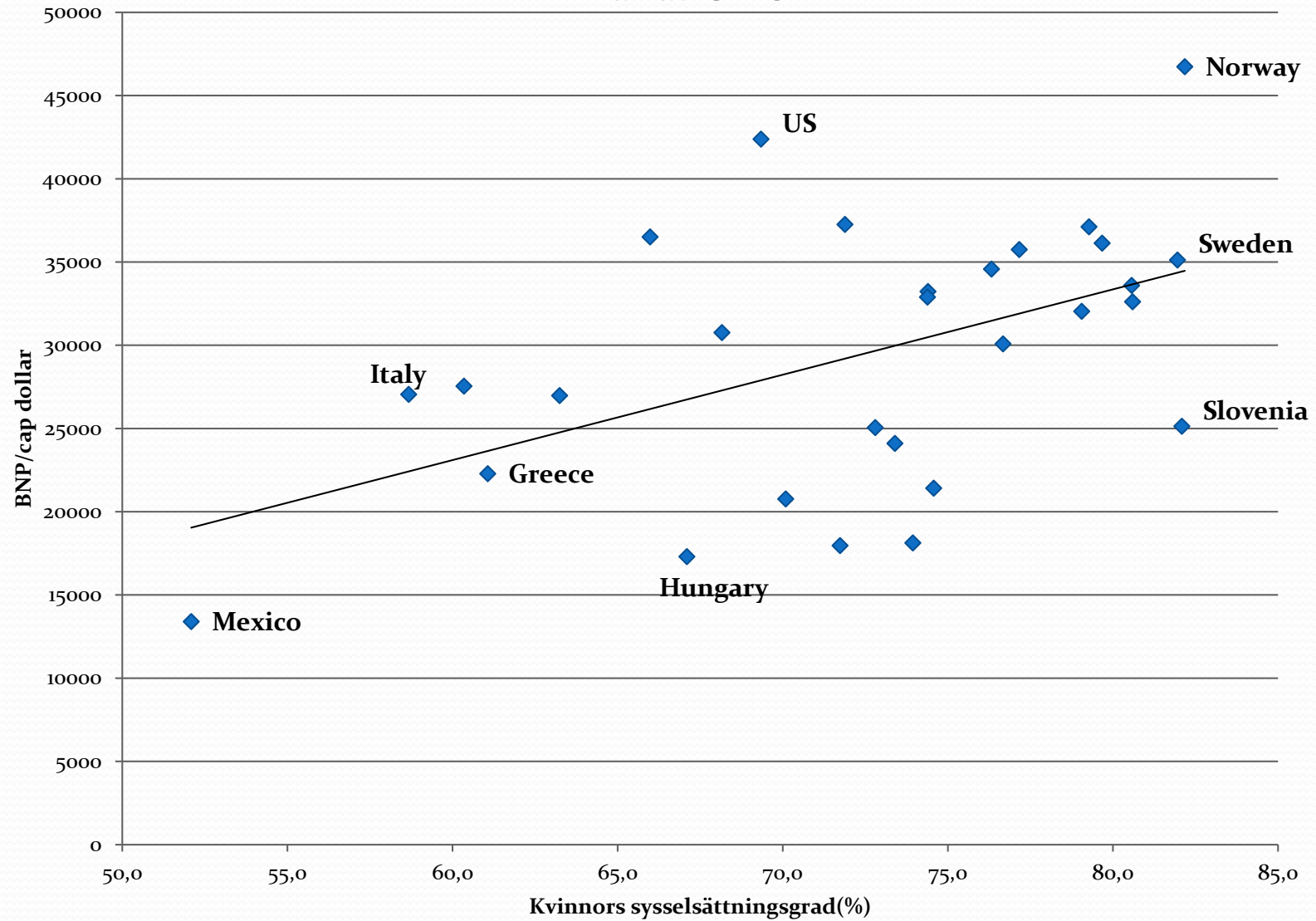
BNP/capita och Jämställdhet 2005 och 2015

EU28. Källa: Eurostat

BNP/capita (dollar) och kvinnors sysselsättningsgrad 2011.

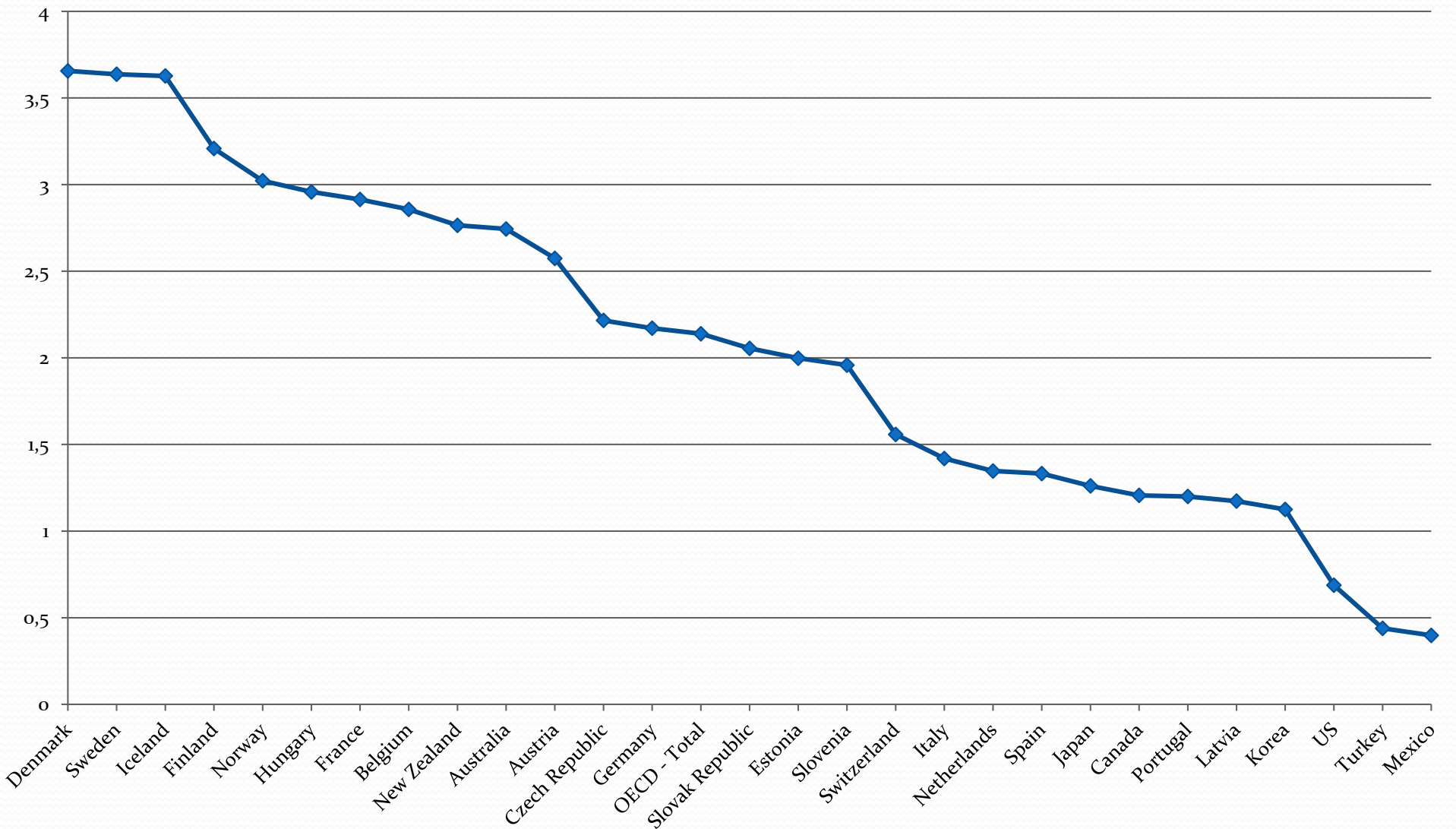
Källa: OECD

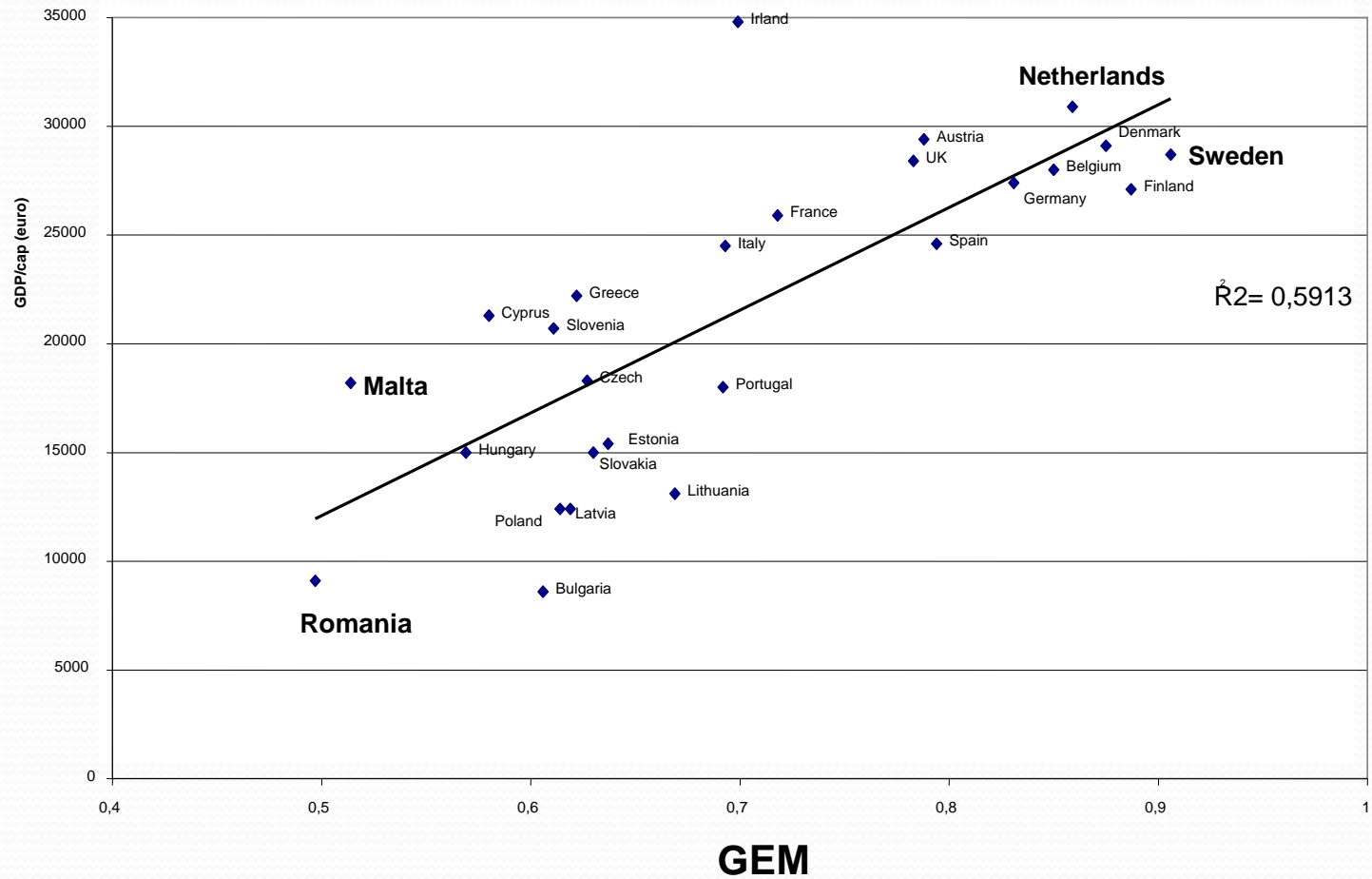
Offentliga utgifter för familjepolitiken 2013

% av BNP (Källa: OECD)

Kontantunderstöd, subventionerade tjänster och skatteförmåner

"Kvinnomakt" (GEM) and BNP/cap (euro)

Hur har då Sverige lyckats – har jämställdhetsresan nått sitt mål?

- Svaret på frågan beror på vem du frågar.
- Att Sverige idag tillhör de rikaste och mest demokratiska i världen kan bl.a tillskrivas att **jämställdhet** tidigt fanns på dagordningen (om än det inte kallades så).
- Men skulle det behöva ta 100 år? Är det ett underbetyg eller en rimlig tid för förändring? Kommer länder som idag bara påbörjat sin Jämställdhetsresa kunna trycka hårdare på gasen för att nå sina mål i rimlig tid?

Jämställdhetsresan fortsätter

Etapp 3: från år 2000

Nya Utmaningar

- 1) Hur slår man vakt om och utvecklar det som hittills uppnåtts?
- 2) Individens och familjers preferenser och prioriteringar skiftar över livet, mer idag än för tidigare generationer. Balans mellan familj-arbete-fritid måste eftersträvas. Hur tas kunskap om detta fram? Rätt tillvaratagen skall den gagna alla - både individ och samhälle.
- 3) Tillväxt handlar idag inte bara om ekonomisk tillväxt utan också om att den skall vara: Uthållig, rimlig, humanitär och social.
- 4) Många inflyttade från andra länder har ingen eller ringa erfarenhet av vad Jämställdhet mellan kvinnor och män innebär och betyder i praktiken. Hur skall förståelse och kunskap om detta nås? Och vem/vilka tar ansvar för att det görs på ett sådant sätt att Jämställdhet inte upplevs som ett hot utan en möjlighet som gynnar alla: **Barn, kvinnor och män.**

Midsommarnatt vid Dikasjön, Södra Lappland

